

БРАНИЧ

ЛИСТ ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ОРГАН

УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА

У СРБИЈИ

Бр. 2.

У БЕОГРАДУ 10. ОКТОБРА 1897.

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАРИЈА СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА, ГОСПОДАР ЈОВАНОВА УЛИЦА БР. 63.

1897.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ИЗЛАЗИ
1. 10. и 20 сваког месеца.
Цена до краја године:
За Србију 4 динара.
За све друге земље . 5 фр. узл.

БРАНИЧ

УРЕДНИШТВО:
Дубровачка улица број 18.

РУКОПИСИ
ШАЉУ СЕ УРЕДНИШТВУ.

ЛИСТ ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ОРГАН УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА У СРБИЈИ

ГОДИНА IV. БЕОГРАД 10. ОКТОБРА 1897. БРОЈ 2.

ЗАШТИТА ДРЖАВИНЕ СТВАРИ

ПИСМЕ
Андре Борђевић
проф. вел. школе.
(Наставак)

II. — Интердикт *uti possidetis*. — Овај је интердикт био уведен ради одржања државине какве *непокретне* ствари¹⁾ наспрам *самовласног* узнемиравања исте од стране каквог противника. Њим се, дакле, могао користити само онај, који је, у време издавања тога интердикта доиста имао *правну државину* (*corpus* и *animus*), без обзира на то, да ли има или нема правног основа за ту државину, као и да ли му је ова савесна или бесавесна. Овим интердиктом претор је хтео да се одржи стање такво, какво је сад, док се спор о *праву* једног или другог супарника, доцније не реши. Ну да се садањи држалац овим интердиктом одржи у својој државини, нужно је: да му ова, а у односу према противнику, који га узнемирава, *нема мана* (*vitia possessionis*), т. ј. да ту спорну ствар није у своју државину прибавио *непосредно* од противника му, било силом (*vi*), било потајно (*clam*), било преварним узетом (*precario*); иначе, противник је овај интердикт према оном добијао. Даље, овај интердикт претпоставља *претњу*, *оспоравање* или *узнемиравање* од стране противника. А као узнемиравање или сметање (*vis*) државине сматра се свака *самоволна повреда фактичке власти* на ствари, а не тражи се да је узнемиралац имао у исто доба и *намеру*, да државину узнемирује, а још мање и *намеру*, да саму државину за себе приграби; но узнемиравање мора се тицати *државинског одношаја* лица према ствари, радња мора, ма и *bona fide*, ипак *самоволно* задирати у тај одношај. Као

vis сматра се и проста *забрана* држаоцу, да врши извесне државинске акте, у колико је вршење забрањених радња за противника штетно; а није *vis* кад се само речима присваја такво право, које би могло вређати одношај власти противникове на ствари. Овај је интердикт *interdictum duplex*, т. ј. обе се стране подједнако сматрају као тужилац и туженик, па е тога и туженик може овим спором *натраг* добити државину, коју му је противник *самовласним* (*вициозним*) начином одузео. Под овом претпоставком може се дакле истиснути држалац појавити као тужилац и тада овај интердикт има *рекуператорно* дејство. Овај се интердикт могао употребити само у *течају једне године* (*annus utilis*), рачунајући од дана узнемирења. — *Дејство* овога интердикта састојало се у томе, што је судија оном парничару, који је парницу добио, досуђивао државину (а не тиме и својину, јер о њој се није овде ни разбирало) на спорној ствари, а противнику налагао, да га у истој у будуће не узнемирује. Осим тога, по веома вероватном мишљењу, осуда је могла обухватити и *накнаду раније штете*, ако је била тражена. А новији писци тврде, да је се на основу овога интердикта могло наложити губитнику спора, да се обавеже, *да ће се у будуће уздржавати од поновног узнемиравања* (*cautio de non amplius turbando*).

— Интердикт *utrubi*.¹⁾ Што је онај први био за непокретне ствари, то је овај био за *покретне*. Сва је *разлика* између њих до *Јустинијана* била та: што између супарника *није* онај победу одржавао, ко је *садањи држалац* ствари, него онај, који је у години, која почетку спора непосредно претходи, *дуже ствар држао* (*maiore parte huiusce anni*), а без оних трију државинских махна (*vis, clam, precario*).

1) Текст тог интердикта овако гласи: „uti eas accedes, quibus de agitur, nec vi, nec clam, nec precario, alter ab altero possidetis, quo minus ita possideatis, vim fieri veto“.

1) Текст тог интердикта гласи: „utrubi hic homo, quo de agitur, maiore parte huiusce anni fuit, quo minus is eum ducat, vim fieri veto“.

Ако је садањег држаоца државина била дужа у тој години, онда је и овај интердикт тад био *retinendae possessionis* иначе *recuperandae possessionis*.

12. — Јустинијан је сасвим изједначио интердикт *utrubi* с интердиктом *uti possidetis* тако, да је овај последњи штитио државину и покретних и непокретних ствари (L. 1. pr. §. 1. D. *utrubi* 43, 31.).

13. Интердикт *unde vi*. — Ово је био без поговора најважнији међу свим интердиктима *recuperandae possessionis*. Њим се могао користити онај, ко је имао правну државину, савесну или несавесну, а не само просту детенцију, па је ту државину изгубио услед физичког или моралног насиља (*dejectio*), које је било извршено било над њим самим било над његовим заступником. У класичном се праву правила разлика између простог или обичног насиља од насиља извршеног оружаном руком (*vis armata*). Та је разлика била значајна у томе, што истиснути држалац (*dejectus*) није могао успети овим интердиктом, кад је био случај простог насиља, ако му је државина према противнику (*dejectens*) имала једну од оних трију махна (*vi, clam precario*); противник се у том случају одбрађивао особеним приговором т. зв. *exceptio vitiosae possessionis*; а на против, ако је насиље било извршено оружаном руком, поменути приговор није могао обеснажити дејство интердикта *de vi armata*. Но под Јустинијаном се нису више разликовала та два случаја; интердикт *de vi armata* је отпао и остао само интердикт *unde vi*, који је и даље заштићавао државину само *непокретних*¹⁾ ствари, и којим је силом истиснути држалац одржавао увек победу над насилником, па и онда, кад му је државина према овоме имала какву ману. А пошто је овај интердикт био основан на преступном делу (*dejectio*), то је се он давао само према извршиоцу тога дела или његовом саучеснику, и то само за годину дана; а после овог рока или уопште против наследника насилникових, могло се тражити овим интердиктом као тужбом само оно што се у њега *resp.* његових наследника нађе. И тако, ова је тужба била вечита (не застарива) према насилнику (сполиатору). Наследници истиснутог држаоца имали су наравно иста права, која је и овај имао. — *Правна су дејства* овог интердикта била веома строга. Сполиатор је био дужан не само да врати ствар и све плодове, како оне које је збрао тако и оне, које је могао

прибрати, него је морао *dejectus*-у накнадити и сву штету (*omnis causa*), коју је овај услед тог престопа претрпео. Осем тога *dejectens* се није могао од ове обавезе ослободити ни случајном пропашћу ствари нити тиме, што дотичну ствар нема више у својој државини.

14. — II. Потоња прерада посесорних интердиката. — 1. *Тужбе за одржање државине.* — Њих је у Средњем Веку, наиме у Канонском Праву, било две. Прво је била *possessorium ordinarium*, па се затим у пракци развила и друга, *possessorium summarium* или *summariissimum*.

15. — а) *Possessorium ordinarium* или *редовна државинска тужба*. Она није ништа друго до *interdictum uti possidetis* у Римском Праву, које је у Средњем Веку важило као Опште Право. Циљ је овој тужби био у опште тај, да се расправи само *питање о државини*, то јест, да судија утврди чија је државина, па да је оном парничару, коме је призна, досуди и заштити од самовласног узнемиравања од стране противника парничара. Основа је овој тужби била *правна државина тужитеља* у време покретања спора, а повод, пак, што му је противник (туженик) *рецију* или *делом* узнемирава. Овде су обе странке имале исти положај и судија је имао извиђајем да утврди: ко је од тих парничара у истини држалац, а ко узнемирилац. Па, ако је нашао, да је туженик држалац а не тужилац, онда он није смео само тужбу да одбије, већ је морао туженику државину признати. Иначе би питање о државини остало и даље нерешено, па је била оправдана зебња, да се та судска борба, која није пресудом коначно решена, ван суда не продужи. А државина *садањег држаоца* у овом спору доказивала се *фактима из садашњости* н. пр. становањем у кући или обрадом њиве, о државини које се спор водио итд. Али се не ретко *садања државина* утврђивала и *фактима из прошлости*, н. пр. кад се спор тицао државине какве по даље шуме, тад се *садања државина* могла утврдити сечом дрва у њој последње јесени или и раније. А како се и то дешавало, да су оба парничара неко подуже време, а независно један од другог, вршили државинске акте на спорној ствари (н. пр. обојица су секли дрва у истој шуми, обојица су стоку своју пасли на истој ливади, обојица су у истој води рибу ловили итп.), то се онда питало, ко је од њих двојице прави држалац, а ко узнемирилац. И практика је у овом случају узимала: да је она странка држалац, чије су државинске радње биле старије, па с тога се тужба раније сматрала као *тужба из старије државине*, те је

¹⁾ Јер је државина покретних ствари била довољно против насиља заштићена интердиктом *utrubi* као и тужбама (*actiones furti, vi bonorum raptorum* и *ad exhibendum* (L. 1. §. 6. D. de vi, 43, 16.).

имала *ититорни* карактер. — Но од Савињија, тај се нзор у теорији напустио, те сад *старија* државина претеже само тада, ако она и сад *још траје*. И тако, данас се у теорији сматра као циљ ове тужбе: а) да се *судом призна државина садањем држаоцу*, б) да се нареди *уклањање оних наирава*, које државини његовој *сметају*, в) да се сметање исте за унапредак *забрани*, а према приликама да се противнику наложи: да да *обезбеђење*, да *држаоца неће више узнемиравати*; и г) да се признатом држаоцу од противника досуди *накнада за доказану штету*, коју је због извршеног узнемиравања претрпео, као и ону, коју за време трајања спора трпи, но ово под претпоставком, да је узнемиралац тој штети крив

Ова тужба и данас, као и некада, има и *рекуператорно* дејство т. ј. суд може тужиоца, и ако је садањи држалац, осудити да спорну ствар врати туженику, но ово само тада, ако је овај доказао: да је државина тужиоцева према њему *манљива* (*vitiosa*).

16. — б) *Possessorium summarium* или *summarissimum*. Поред оног редовног државинског процеса развила се била у Средњем Веку у италијанској пракци и ова друга заштита државине, која је потом и у Немачкој (1555. г.) била усвојена. Овде се питање о државини није, као у оном редовном државинском спору, дефинитивно већ само *привремено* решавало. Овде је судија, на основу врло брзог и кратког (*сумарног*) извиђаја, и просто *по вероватноћи*, регулисавао фактичко стање, наине, он је тек *привремено* досуђивао државину оној странци, која је успела да судији *вероватно* покаже, да је она *садањи држалац* ствари (н. пр. да је она у последње време вршила државинске акте на ствари), а противник јој није могао у одбрану своју истаћи приговор, да јој је државина према њему *манљива* (*exceptio vitiosae possessionis ab adversario*). Али ово решење није ни у колико било од утицаја на дефинитивно решење питања о државини у оном редовном државинском спору. У почетку је овај сумарни државински процес претпостављао опасност, да за време трајања оног редовног државинског спора не дође до сукоба и насиља међу парничарима због тога, што би сваки од њих хтео да врши државинске акте на ствари; но доцније је било довољно само то, да већ постоји редовни државински спор, јер је махом било потребно да се међу парничарима регулише неко провизорно стање за време трајања процеса. — Ну ова противност између оног редовног и дефинитивног и овог провизорног решења државинског процеса ушла је у понека партикуларна права у Не-

мачкој у другом значењу, наине у томе, што је овај *possessorium summarium* или *summarissimum* важио као правилан државински процес (т. ј. као онај *possessorium ordinarium* у Општем Праву), а на супрот овоме разумева се (по погрешном тумачењу једног канона у канонском праву, наине с. 9. X de prob. 2, 19.) као редован државински поступак (*possessorium ordinarium*) *тужба из државине с правним оснвом*. (*Klage aus dem titulirten Besitze*). — Овако је и по Аустријском Законику¹⁾.

(Наставиће се)

Да ли признање као олакшавна околност (тач. 7. §. 59. крив. зак.) има места при делима, за која закон доноси смртну казну?

Пре него што приступимо решењу овог питања, да кажемо какву улогу има признање у науци кривичног права.

Признање у науци крив. права има двојаку улогу: *или се признањем нешто доказује, или се узима за олакшавну околност*. Те је улоге признању дао и наш законодавац, као што су му дали и остали законодавци.

Каква својства треба да има признање, да може бити потпун правни доказ, то законодавци сами одређују, па тако чини и наш законодавац, који у §. 225. крив. суд. пост. побројава, која својства признање треба да има, те да се може узети као потпун доказ. Овако признање је један од најважнијих доказа по нашем закону.

Као год што законодавци одређују, каква својства признање треба да има, па да се може узети као потпун доказ, тако исто они одређују, каква својства треба да има признање, да може бити олакшавна околност. Тако чини и наш законодавац у општем делу кривичног закона глави V-ој §. 59. тач. 7., говорећи у томе §-у у опште о олакшавним околностима.

Пошто смо казали какву улогу има признање по крив. зак., да пређемо на расправу постављеног питања.

Из §. 59. тач. 7. види се, да је законодавац дао признању моћ олакшавне околности за сва *без разлике* кривична дела, па и за она кривична дела, која доносе смртну казну. — Прелистајмо цео наш кривични закон, па ћемо видети, да законодавац изречно нигде не спомиње, да признање нема олакшавну моћ при делима, за која закон доноси смртну казну.

1) Randa Besitz, § 7. стр. 201. и 202.

Без сумње, наш би законодавац изречно наредио: да се признање не сме узети као олакшавна околност за она дела, која се казне смрћу, — кад би се нашао побуђен, — из буди којих узрока, било правдом, било целисходношћу или најзад човечношћу, — да то учини.

Но са свим је друго питање: да ли је признање као олакшавна околност сама по себи, без припомоћи других ублажавних прилика, кадра, да смртну казну ублажи т. ј. сведе на робију? —

Као год што није кадра да то учини сама по себи ни ма која друга олакшавна околност из §. 59. крив. зак., тако исто није кадра ни признање, јер се по §. 60. крив. зак., а из изрази: „олакшавијућих околности“ (четврти падеж множине), тражи више олакшавних околности, па да се смртна казна може заменити робијом од 10 до 20 година.

Ма да наш законодавац не казује, који је број олакшавних околности нужен, па да се може смртна казна заменити робијом, ми одговарамо: да су, по духу нашег закона и смислу §. 60. у свези са §. 61. крив. зак., најмање две олакшавне околности кадре, да то учине.

Да нам не би ко пребацио, да смо заборавили на §. 243. крив. суд. поступка, који вели: — „на казну смрти моћи ће пресуда само онда гласити, кад је кривица због злочинства, за које закон ову казну прописује, признањем или сведочанством заклетих сведока законо доказана.....“, — одговарамо му, да нисмо на њ заборавили. На њега (§. 243.) ћемо се обазрети при расправи овог питања:

Да ли је признање из §. 59. и још једна ублажавна околност кадра да сведе смртну казну на робију, кад се по §. 243. крив. суд. пост. може само онда на смрт осудити, ако се призна, или ако се сведоџбом заклетих сведока очевидно докаже кривично дело?

У овом се питању не слажу наше судије. О томе постоје два мишљења.

Једни (врло мали број) веле: кад је признање једна ублажавна околност, не може се смртна казна ублажити т. ј. заменити робијом. Разлог им је тај, што веле: по §. 243. крив. суд. поступ. као познијем закону признање је услов и доказ, да се смртна казна може изрећи, и по томе то признање не може служити као ублажавна околност.

Други пак веле: да признање у том случају служи као потпуно ублажавна околност, те се са признања и још једне ублажавне околности смртна казна мора ублажити т. ј. заменити робијом. Разлози су им ови:

а, што се признање и у свима другим кривичним делима узима за услов и доказ, па се ипак признање узима као олакшавна околност.

б, формални закон (кривични поступак) не може нити сме да ништи материјални закон.

в, што се из §. 59. крив. зак. види, да је законодавац усвојио признање као олакшавну околност, па кад би се противно овоме радило, кад се не би признање узимало као олакшавна околност, значило би, да се потиरे начело, и вређа материјални закон.

Најзад из §. 243. крив. поступ., који ову забрану и ствара, види се, да није признању одузета моћ олакшавне околности. нити се признањем као олакшавном околношћу ништи доказни карактер признања, но законодавац у тежњи да се смртна казна у што мање случајева примењује (да буде ређа), тражи за извршење њено као доказ признање окривљеног. — Мишљење ових других судија, мислимо боље је, праведније, целисходније и на закону основано; а мишљење првих погрешно је и неосновано.

Из свега овог до сад изложеног види се, да је погрешно мишљење¹⁾, да у олакшавне околности, које се замишљају у §. 60. крив. зак., не долази и оптужениково признање дела него да се под овим олакшавним околностима разумеју све остале олакшавне околности, које су обележене и побројане у §. 59. крив. зак. Од куд то? Где то забрањује законодавац, у ком §-у? — Позивање на §. 243. крив. суд. пост., у коме законодавац признање узима као доказно средство, неумесно је и погрешно из побројаних разлога, те по томе је из истих разлога погрешан и закључак, да се признање не може узети као олакшавна околност за дела, за која закон доноси смртну казну, јер би тиме признање изгубило свој доказни карактер обележени у §. 243. крив. суд. пост. §.

Мора ли се при тражењу обезбеђења исправа на страном језику поднети у преводу влашћу овереном?

Питање у горњем наслову означено врло се често појављује у пракси.

Да је оно од велике важности не треба много објашњавати, јер је опште познато, да по кад кад цело примање зависи од тога, да ли ће суд тражену обезбеду одобрити или не. Па и за г.г. правозаступнике ово је питање од великог практичког значаја. Јер и ако је београдским адвокатима лако добавити у Мини-

¹⁾ Види „Бранич“ I. 246. и 274.

У старству иностраних дела потребне преводе страних меница и других исправа, то је за адвокате из унутрашњости скопчано са тешкоћама и са дангубом времена.

И ако се питање ово често појављује у практици, и ако је од велике практичне и материјалне вредности, ипак се оно врло различно расправља пред нашим судовима. Неки се судови задовољавају обичним преводима, за чију тачност сам подносилац јамчи, неки опет траже влашћу оверен превод. Нарочито неки судови из унутрашњости Србије стално траже превод влашћу оверен.

Примера ради да наведем следеће случајеве:

1.) Решењем од 21. Октобра 1891. Бр. 17262 Првостеп. Суд за варош Београд одбио је тражену обезбеду за суму од фор. 3000 са ових разлога:

„Молилац је по §. 187. т. 3. и §. 200. грађ. пост. дужан био, да поднесе оверен превод исправе, по којој тражи обезбеђење, па како то није учинио, то није ни доказао обвезу дужникову;“

2.) Решењем од 21. Октобра 1891. Бр. 17.263 Првостепени је суд за варош Београд са горњих разлога одбио тражену обезбеду такође за 3000 фор. по меници на немачком језику за рачун другог повериоца;

3.) Решењем од 3. Марта 1892. Бр. 4305 Првост. суд за варош Београд одбио је прибелешку тражену за фор. 205 по меници на немачком језику, поднету у влашћу овереном препису, а простом преводу, са ових разлога:

„пошто молилац није поднео и оверен превод те менице, то се у смислу § §. 377. 183. т. 3. и 200. грађ. пост. има сматрати, да исти није доказао обвезаност дужника;“

4.) Решењем од 16. Августа 1894. Бр. 13.327 крушевачки суд одбио је тражену обезбеду за суму од дин. 405.75 по меници у овереном препису и простом преводу са ових разлога:

„Како молилац није поднео оверен превод менице, по којој осигурање и измирење тражи, то суд по смислу §. 200. грађ. суд. поступ. није могао узети, да је молилац законом доказао обвезаност дужника;“

5.) Решењем од 6. Новембра 1896. Бр. 17.098 одбио је Нишки Првост. суд тражену обезбеду за фор. 235 по меници на немачком језику поднетој у препису влашћу потврђеном, а у простом преводу, са ових разлога:

„По §. 377. грађ. пост. обвезаност се доказује пуноважном исправом, па како је молилац поднео и исправу на страном језику, то је суд није могао ни ценити, а прост препис (?) опет није пуноважна исправа, с тога, што није надлежном влашћу преведен и сходно аналогји т. 3. §. 187. грађ. пост. оверен.“

Као што се из наведених случајева види, разлоге за одбијање обезбеда, тражених на основу ори-

гиналних или влашћу оверених преписа меница са простим преводом, судови налазе у прописима т. 3. §. 187. и §. 200. грађ. пост.

Да су ови разлози погрешни, доказаћемо самим одлукама Касационог Суда, изреченим по горњим предметима.

Пракса Касационог Суда задовољава се обично простим преводом, али ипак не увек. Јер док је Касациони Суд поништио горња решења наведена под 2, 3 и 4, дотле је Касациони Суд решењем својим од 7. Новембра 1891. год. Бр. 8277 оснажио решење Првостепеног суда за вар. Београд од 21. Октобра 1891. Бр. 17262.

При том пада у очи, да је Касациони Суд за два једнака решења Првост. суда за вар. Београд од истог дана од 21. Октобра 1891. Бр. 17262 и 17263, донео различите одлуке и то у кратком размаку времена, једну на дан 4. Новембра 1891. год. Бр. 8275, којом поништава решење Првостепеног суда, а другу на дан 7. Новембра 1891. Бр. 8277 којом оснажава решење Првост. суда.

Разлози Касационог суда у решењу својом од 4. Новембра 1881. год. Бр. 8275., којим поништава решење Првостепеног Суда од 21. Октобра 1891. године Бр. 17263. следећи су:

„Кад је поверилац поднео оригиналну меницу на немачком језику, а уз то и превод њен на српски и својим потписом оверио, онда је суд тај у погледу на пропис §. 200. грађ. пост. погрешно тражио, да поверилац поред ових доказа поднесе још и оверен превод менице на српски од стране Министарства спољних послова по тач. 3. §. 187. грађ. пост. у толико пре, што се решења овакве природе доносе по једностраном захтеву и што се код оригинала са преводом овереним од стране повериоца не може изводити никаква сумња у истинитост обвезе акцентантове.“

Слични овима су разлози Касационог Суда и у осталим његовим одлукама.

Дакле и Касациони Суд поништавајући решење првостепеног суда позива се на исте законске прописе, на које се и првостепени суд позива, т. ј. на тачку 3. §. 187. и 200. грађ. пост. из чега излази, да при решавању овога питања главно тежиште пада на саму интерпретацију ових законских прописа.

У интересу једнообразности нашег правосуђа мислим, да неће бити излишно, да изближе промотримо значај тих законских прописа.

Да је позивање Првостепеног суда на тач. 3. §. 187. погрешно, јасно је с тога, што се у том законском пропису набрајају исправе, које се сматрају као јавне, па се у тач. 3-ој одређује, да се и „исправе страних власти у законитом виду издане и потврђене у српском Министарству иностраних дела“ сматрају као јавне, а ово не може стајати ни у каквој вези са покренутим питањем, јер меница, која се подноси

при тражењу обезбеђења није исправа, коју страна власт издаје, већ је приватна исправа, коју је издало неко приватно лице, али на страном језику.

Да ли је меница јавна или приватна исправа, о чему и иначе нема сумње, прелевантно је за покренуто питање. Главно је, да меница није исправа издата од стране власти, већ да је издата од приватног лица.

У осталом изгледа, да је овај пропис тач. 3-ће §. 187. пређутно укинут са конвенцијом закљученом са Аустро-Угарском о узајамној помоћи у судским делима и чл. IX. конвенције о наслеђима, у коме су предвиђени прописи за јавне и приватне исправе у међусобном саобраћају између Србије и Аустро-Угарске.

На против прописи §. 200. грађ. пост. доиста су једино меродавни за решавање покренутог питања, јер они говоре о томе, у коме се виду има поднети исправа, па да би се могла узети као доказ.

Овај §. 200. гласи: „Исправа подноси се у препису (тачка а. §. 94.). Ако је исправа писана на страном језику, мора се и српски превод приложити, но на захтевање противне стране, мора се у оригиналу показати и т. д.“, а тачка а. §. 94. на коју се горњи пропис позива, гласи:

„ако је доказ исправа, мора ова приложена бити у препису, који ће или власт полицајна, или онај који га подноси, одоверити, да је оригиналу веран“.

У наведеном §-у 200. говори се дакле:

1-во, о исправама писаним на српском језику, и о њима се прописује: да се може поднети у препису овереном од стране самог подносиоца, но с тим, да се на захтев противне стране мора показати оригинал,

2-го, о исправама поднесеним на страном језику о којима се прописује, да се мора поднети и превод на српском језику без икакве даље одредбе о томе, какав мора бити тај превод.

Пошто нема икакве одредбе о томе, да тај превод мора бити оверен од стране Министарства иностраних послова, то нема никаква разлога тражити такав оверен превод. Ово у толико мање, што се с правом може претпоставити, да као год што се при препису закон задовољава простим преписом овереним од стране подносиоца, ово има важити и код превода.

Поред тога налази се још један аргуменат за овакво разумевање у §. 453. грађ. пост. у коме се говори о томе, како мора бити устројена тужба при кратком поступку. По томе пропису „тужба при кратком поступку мора бити устројена, као што је прописано у §. 94. и исправа мора се у оригиналу или судом или полицајном влашћу одовереном препису поднети“.

У овоме се пропису чини дакле изузетак од §. 94. једино односно преписа исправа, тражећи влашћу оверен препис исправе, док се о преводу не говори ништа.

Према овоме објашњењу као и према наведеним одлукама Касационог Суда ја сам мишљења, да се при тражењу обезбеде, као и при тужби по кратком суђењу исправа издата на страном језику, не мора поднети у влашћу овереном преводу већ је довољно у простом преводу, за чију верност подносилац јамчи.

Др Д. Алкалај.

ИЗ СУДНИЦЕ

II.

Кривица лажног или простог банкротства застарева од дана када дужник падне под стечај, а не од дана оптужбе.

Првостепени београдски Тргов. Суд актом својим од 7. Новембра 1894. год. Бр. 10421 оптужио је Првостеп. Суду за вар. Београд Д. Г. трговца овд. за дело лажног банкротства.

Првостепени Суд нађе да стоји дело простог банкротства казнимо по §. 263. крив. закона и пресудом својом од 24. Фебруара 1897. год. Бр. 3986 осуди опт. Д. за дело простог банкротства са два месеца затвора, коју пресуду оснажи и Апелациони Суд.

По изјављеној жалби браниоца оптуженог Касациони Суд примедбама свог I. одељења од 8. Августа 1897. год. Бр. 5125 поништи горњу пресуду Апел. Суда са разлога ових:

И Апелациони Суд одобравајући пресуду Првостепеног Суда за варош Београд изгубио је из вида, да оцени одбрану браниоца оптуженога, тако, кад је бранилац оптуженога на претресу навео, да је ово дело простог банкротства према § 74. крив. закона застарело, јер је од дана отвореног стечаја па до дана отпочете кривичне истраге над оптуженим прошло више од пет година, онда је Суд био дужан да овај и овакав навод браниоца оцени у смислу §§. 74. и 75. крив. зак., а не да цени време застарелости од дана оптужења од стране Трговачког Суда, па до дана изречене пресуде.

Апелациони Суд усвоји ове примедбе Касационог Суда и решењем својим од 23. Августа 1897. године Бр. 2389 пусти оптуж. Д. и еп о д суђења, налазећи, да дело простог банкротства као преступно дело по § 74. последња алинеја у вези са § 75. крив. зак. застарева за пет година рачунајући од дана када је учињено, а у овом случају има се узети, да је оптужени Д. ово дело учинио онога дана, када је решењем Тргов. Суда од 4. Октобра 1889. год. Бр. 8566 над његовом имаовином стечај отворен, јер све дотле, док је опт. Д. својим обвезама уредно одговарао, за њега није било кривичне одговорности, што је трговину пренебрегавао и књиге неуредно водио, већ се иста порађа у оном часу, када је обуставио своја плаћања, т. ј. кад је над његовом имаовином стечај отворен, а то

је 4. Октобар 1889. год., а од тога дана па до дана када је Првостеп. Суд за варош Београд примио тужбу од Трговачког Суда, а то је 2. Децембра 1894. године, прошло је више од пет година, па се зато по § 250. а, крив. суд. пост. оптуж. Д. за ово дело као застарело има пустити испод суђења и т. д.

По жалби држ. тужиоца Касациони Суд решењем својим од 17. Септембра 1897. год. Бр. 6129 оснажио је горње решење Апелационог Суда.

Саопштио Драгић.

III.

Нема казниме преваре.

Иследна власт оптужила је Р. П. из Шапца и још четворицу што су извршили четири преваре према разним лицима на овај начин: направили су неке сандучиће, које су оштећенима приказивали као машине за прављење српских банкнота, па су ту своју вештину пред овима и изводили, метнувши претходно нову банку у сандуче, а без знања онога ко се има преварити, па су по том, при показивању, једно парче чисте артије величине банке, стављали у исто сандуче. Окретањем ваљака у сандучићу артија чиста у сандуче улази, а на другу страну раније метута нова банка излази. По том су, а пошто су оштећене уверили, да банке могу правити, које се ни у чему од правих не разликују, од ових измамљивали повеће суме новаца за набавку материјала за прављење банака, с тим, да ће по том, кад банке израде, исте поделити.

На овај начин измамили су од разних лица 1794 динара, која виде да од банака нема ништа, ту же кривце власти.

Првостепенни суд узео је да у радњи оптужених постоје дела из §. 252. у вези §. 251. крив. зак., па их је за иста под суд и у притвор ставио.

По жалби оптужених Касациони Суд примедбама од 20. Августа 1897. год. Бр. 5455. поништио је то судско решење са ових разлога:

По §. 251. крив. зак., под који је пропис суд подвео кривицу оптужених, за појам казнимог дела преваре, потребно је поред осталог и оштећење превареног као битни елемент, или као што закон у реченом §-у каже: да преварени што на уштрб свога имања учини или не учини, а услед лажног представљања или изопачавања и прикривања истине од стране варалице.

У овом случају, где су сви приватни тужиоци давали оптуженима новаца у циљу, да они купе машину и материјал за прављење банака, дакле, да оптужени учине недозвољено и законом кажњиво дело — прављење банака, како би и они (оштећени) извукли материјалну корист, нема таквог оштећења, јер су такви уговори противни јавном поретку, те по §§. 13. и 538. грађ. зак. не вредећи, а штету коју су отуда

претрпели, грађански закон не узима у заштиту, јер §. 722. грађ. зак. наређује: „ако би ко што је недозвољено или забрањено од кога за награду захтевао, онај није дужан учинити баш да би и награду примио; шта више и награда му пропада нити је потраг може искати“.

Кад овде нема онакве штете, од које закон савесне оштећенике штити, онда ни дела преваре судски казниме нема, те по томе је суд погрешно, што је оптужене под суд ставио.

Дела овакве природе казне се на тужбу приват. тужиоца, а кад тужиоцу грађански закон одриче право на награду штете, онда га тиме казни за његову противзакону намеру и одузима му право на тужбу, те само власт полициска има по званичној дужности да оваква дела иступно казни по §. 342. тач. 2. посл. став. крив. зак.

Првостепенни суд усвојио је ове примедбе Касационог Суда.

Саопштио Жив. С. Ивковић.

СТАТИСТИЧКЕ БЕЛЕШКЕ

Према статистичким истраживањима једна шестина целог становништва припада удовома стању. По прикупљеним подацима има н. пр. удвих

у	на 10.000 СТАНОВНИКА	на 10.000 ОДРАСЛИХ
Француској	705	1128
Шпанији	686	1098
Енглеској	555	888
Баварекој	467	747

Број удовица просеком је двострук према удовцима. На 10.000 становника има:

у	УДОВАЦА	УДОВИЦА
Француској	234	471
Шпанији	236	450
Енглеској	186	369
Баварекој	172	295

Ово стање објасњује се тиме, што су мужеви по правилу старији, дакле пре умиру, као и с тога, што се више удоваца опет жене, него што се удовица удају. И ступање у други брак сасвим је правилна појава. На 10.000 удоваца, који се по други пут жене, само се 5800—6300 удовица опет удају.

Број раздвојено живећих овакав је. Има:

у	на 10.000 СТАНОВНИКА	на 10.000 ОДРАСЛИХ
Саксонској	26	42
Данској	34	54
Баварекој	11	18
Брауншвајгу	9	14
Виртембершкој	13	21

Према овом односу у број одраслих нису урачунати они, који се не жене и не удају. Ово се може учинити без велике омашке, јер су бројеви у опште мали.

В Е С Н И Ј У.

Његово Величанство Краљ Александар I., после подужет бављења у страним земљама, вратио се у отачбину 7. ов. мес. заједно са Његовим Величанством Краљем Миланом.

* * *

Банкет правозаступничког удружења. За свечан пренос посмртних остатака Вука Ст. Караџића дошли су у Београд одлични претставници из свију српских покрајина, а међу њима и повећи број адвоката и правника, нарочито из кршиног далматинског Приморја. Желећи овим ретким гостима нашим одати своје поштовање и признање на њиховом патриотском раду, који су до сада тако сјајно осведочили, и омити им дане њиховог борављења у српској престоници, Одбор удруж. правозаступничког приредио је у њихову част 2. ов. мес. банкет у Грађанској Касини.

У осам часова у вече скупише се у елегантним дворанама касинским наши драги гости из Далмације: Dr. Радослав Квекић и Dr. Душан Баљак, посланици на царевинском вијећу у Бечу, Dr. Вукотић, професор Лука Зоре и Мата Шарић из Дубровника. Као своје госте поздравио је одбор Министра Правде г. Dr. Мил. Миловановића, г. Гигу Гершића, као најстаријег професора нашег правног факултета, проф. г. Dr. Веснића, г. Настаса Антоновића председника Првост. варошког Суда, г. Анту Боди председника Трговачког Суда, г. Ј. Бају председника Новинарског Удружења. Позвани беху председници Касационога и Апелационога Суда, председник Краљ Српске Академије, председник Београдске Општине и председник Трговачког Удружења.

У 8 и по часова поче банкет, на коме је прву здравицу председник удружења наздравио Његовом Величанству Краљу, која је стојећи саслушана и одушевљено поздрављена. Одмах затим наздравио је благајник удружења, г. Д. Тадић, гостима из Далмације, на што је у име њихово први одговорио г. Dr. Баљак у дужем красном и значајном говору, у коме је обележио положај и тежње далматинских Срба и њихових првака, истичући замашај српске мисли и њихову службу тој великој светој мисли. На здравицу, коју је г. Ж. Симић наздравио Министру Правде г. Dr. Миловановићу, он се леним говором захвалио на поздраву и позиву. На језгровиту здравицу г. Dr. Баљака одговорио је професор г. Гершић својом познатом речитошћу. Његов значајан говор изазвао је задовољство

и одушевљење свију гостију, а захвалност домаћина. Члан удружења г. Коста Шпартаљ наздравио је г. Гершићу дугогодишњем заслужном професору наше Велике Школе, признатом правничком писцу и вредном сураднику наше правничке журналистике. Са речима пуним српског осећања и признања на дочеку у српској престоници говорили су г. г. Dr. Вукотић, М. Шарић и Ј. Зоре, који је одговорио на лепу здравицу, којом је г. Dr. Веснић са пуно осећања наздравио нарочито далматинским Србима, што су се и као Католици уздигли изнад верске разлике, те одржавају, шире и негују српску мисао и међу православним Србима. Г. професор Зоре, као један од најчувенијих међу тим Србима, у своме ванредно лепом говору, пуном и одушевљења и патриотских савета, изјавио је осећања своја и својих земљака.

Тиме је био завршен низ лених значајних говора, којима је зачињено то вече. При пријатном веселом разговору и лепој српској песми остало је цело друштво дуго по поноћи, а тада се разиђоше са жељом, да се изјављене мисли и братски, искрени осећаји и даље негују и шире у корист опште српске ствари. —

* * *

Ђорђе Згурев бивши главни секретар у бугарском Министарству Правде и сауредник бугарскога, добро уређиваног правничког часописа „Јуридическо Списаније“, именован је за Министра Правде. Услед тога уређиваће лист даље досадањи његови сауредници А. Коблешков и Dr. М. Шишманов.

* * *

Законски предлог о накнади невино осуђеним, који је пре дужег времена поднет немачком државном вијећу, упућен је законодавном одбору, који га је већ узео у претрес.

* * *

Правозаступничко удружење у Берлину приређује на универзитету јавна предавања из новог немачког грађанског законика. На првом таквом предавању, које је држао 29. пр. мес. професор Ек, било је 500 слушалаца из адвокатског и судијског реда.

Г. Г. ПОВЕРЕНИКЕ

лепо молимо, да нас што пре известе о броју пријављених чланова друштвених, као и о претплатницима, да би могли одредити број примерака за штампу.

Администрација „БРАНИЧА“.

ВЛАСНИК
Удружење јавних правозаступника
У СРБИЈИ

УРЕДНИК
Милан Ст. Марковић
ПРАВЗОЗАСТУПНИК.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПОВЕРЕНИЦИ

Удружења јавних правозаступника У СРБИЈИ

Алексинач :	Јован Несторовић
Ваљево :	Марко Ђуричић
Враћа :	Драгом. Савић
Г. Милановац :	Коста Борисављевић
Зајечар :	Лазар Ивковић
Јагодина :	Драгутин Печић
Књажевац :	Сима Клапаровић
Крагујевац :	Рака Филиповић
Крушевац :	Богдан Златић
Лесковац :	Коста Протић
Лозница :	Влад. Илић
Неготин :	Илија Мојсиловић
Ниш :	Ђорђе Живковић
Пирот :	Живан Ивковић
Пожаревац :	Стева Максимовић
Прокупље :	Иво Ивковић
Смедерево :	Марко Лавић
Ужице :	Страхиња Поповић
Шабац :	Драг. Петровић
Чачак :	Алекса Радуловић
Ђуприја :	Жив. Пандуровић

